

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

Peldu iela 25, Rīga, LV-1494, tālr. 66016740, e-pasts pasts@varam.gov.lv, www.varam.gov.lv

Rīgā, 07.06.2024. Nr. 1-18/3650

Uz 24.05.2024. Nr. 2.1-12/471

Jelgavas valstspilsētas pašvaldībai

Par saistošajiem noteikumiem Nr. 24-24

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (turpmāk – ministrija) ir saņēmusi Jelgavas valstspilsētas pašvaldības domes (turpmāk – dome) 2024. gada 23. maija saistošos noteikumus Nr. 24-24 “Reklāmu un reklāmas objektu izvietošana publiskās vietās vai vietās, kas vērstas pret publisku vietu Jelgavas valstspilsētā” (turpmāk – saistošie noteikumi) un izsaka šādus iebildumus.

1. Lūdzam precizēt saistošo noteikumu 6. punktu, kurā noteikts, ka par afišas izvietošānu ir maksājama pašvaldības iestādes “Kultūra” maksas pakalpojumu cenrādī noteiktā samaksa. Vēršam uzmanību, ka likuma “Par nodokļiem un nodevām” 12. panta pirmās daļas 7. punktā ir skaidri noteikts, ka par reklāmas, *afišu* un sludinājumu izvietošānu publiskās vietās domei ir tiesības uzlikt pašvaldības nodevu. Līdz ar to šajā gadījumā pašvaldībai ir iespēja par afišu izvietošānu uzlikt pašvaldības nodevu par reklāmas izvietošānu publiskās vietās vai vietās, kas vērstas pret publisku vietu, vai arī noteikt, ka par afišu izvietošānu nodeva netiek piemērota. Pašvaldības nodeva par afišu izvietošānu maksājama vispārējā kārtībā, ievērojot saistošo noteikumu par konkrētās nodevas samaksas kārtību.

2. Lūdzam svītrot saistošo noteikumu 12.8. apakšpunktu, atbilstoši kuram pašvaldības administratīvajā teritorijā ir aizliegta reklāma ar skaņas efektiem. Vēršam uzmanību, ka Reklāmas likuma 7. panta trešajā daļā ir noteikts, ka pašvaldībai, ievērojot šā likuma un citu normatīvo aktu noteikumus reklāmas jomā, ir tiesības izdot saistošos noteikumus par reklāmas izvietošānu publiskās vietās un vietās, kas vērstas pret publisku vietu, paredzot ierobežojumus reklāmas izmēram, veidam, gaismas un *skaņas efektiem atbilstoši videi, ēku un būvju arhitektūrai*, kā arī nosakot vietas, kurās aizliegta atsevišķu preču, preču grupu vai pakalpojumu reklāmas izplatīšana. Tādējādi, lai gan pašvaldībai ir tiesības noteikt ierobežojumus reklāmas skaņas efektiem, pašvaldībai nav tiesību aizlikt reklāmas ar skaņas efektiem visā pašvaldības administratīvajā teritorijā (noteikt vispārēju ierobežojumu). Satversmes tiesa savā praksē ir atzinusi par neatbilstošiem Satversmei normatīvos aktus, kas izdoti, pārsniedzot kompetenci vai neievērojot pilnvarojuma robežas, proti, *ultra vires*. Šajā praksē ietvertu atziņu kopums citstarp paredz, ka tiesības noregulēt kādu jautājumu ar normatīvu aktu var būt noteiktas tikai ar likumdevēja pilnvarojumu un tiesību normas izdevējs ir rīkojies *ultra vires*, ja izdevis ārējos normatīvos aktus, pārkāpjot tam sniegtā pilnvarojuma robežas.¹

¹ 2014. gada 12. decembra spriedums lietā Nr. 2013-21-03, 11.2. punkts

3. Lūdzam svītrot saistošo noteikumu 13. punktu. Vēršam uzmanību, ka saskaņā ar Ministru kabineta 2012. gada 30. oktobra noteikumu Nr. 732 "Kārtība, kādā saņemama atļauja reklāmas izvietojumam publiskās vietās vai vietās, kas vērstas pret publisku vietu" (turpmāk – MK noteikumi Nr. 732) 3.2. apakšpunktu izkārtne ir reklāma vai reklāmas objekts, kas izvietots tādā nekustamajā īpašumā (zemesgabalā vai būvē), kurā atrodas valsts vai pašvaldības iestāde vai privāta fiziska vai juridiska persona, kura tieši veic saimniecisku darbību, un attiecīgā reklāma vai reklāmas objekts var saturēt informāciju par iestādes vai privātās fiziskās vai juridiskās personas nosaukumu, darbības veidu, darba laiku, pārdodamo produkciju vai sniegtajiem pakalpojumiem un kontaktinformāciju (arī tīmekļa vietnes adresi). Minētais nozīmē, ka izkārtne izvietojama gadījumos, ja konkrētajā zemesgabalā vai būvē notiek saimnieciska darbība, tamdēļ ministrija saskata par nepamatotu noteikt saistošo noteikumu 13. punktā minēto aizliegumu, kas noteic, ka izkārtne uz būves aizliegta izvietot, ja izkārtne norādītā informācija par saimniecisko darbību neatbilst būves vai telpu grupas lietošanas veidam. Vēršam uzmanību, ka ikvienam komersantam ir nodrošināmas tiesības informēt sabiedrību par tā sniegtajiem pakalpojumiem vai pārdodamo produkciju (ievērojot specialajos normatīvajos aktos noteiktos ierobežojumus), savukārt ikvienam patērētājam ir tiesības saņemt informāciju par iestādes vai privātās fiziskās vai juridiskās personas nosaukumu, darbības veidu, darba laiku, pārdodamo produkciju vai sniegtajiem pakalpojumiem un kontaktinformāciju (arī tīmekļa vietnes adresi).

4. Lūdzam precizēt vai svītrot saistošo noteikumu 14. punktu, ņemot vērā šā atzinuma 2. punktā pausto viedokli.

5. Lūdzam precizēt saistošo noteikumu 18. un 19. punktu, ciktāl tajos ir noteikts pienākums reklāmas devējam ievērot saistošo noteikumu 1. un 2. pielikumā noteiktās reklāmas objekta ar piesaisti zemei vizuālā noformējuma prasības, proti, pieļaujamās krāsas. Lūdzam ņemt vērā pašvaldības tiesību apjomu reklāmas jomā, ko noteic Reklāmas likuma 7. panta trešā daļa un MK noteikumi Nr. 732. Ministrija izprot pašvaldības vēlmi veidot harmonisku vidi, salāgojot reklāmu izskatu, tostarp izvirzot prasības reklāmas objektu krāsām, bet norādām, ka šādas tiesības pašvaldībai nav paredzētas, tamdēļ šādu prasību izvirzīšana nav pamatota un rada kā finanslielo, tā administratīvo slogu reklāmas devējiem, vienlaikus ierobežojot personu likumiskās intereses un tiesības. Tamdēļ pašvaldība var noteikt vēlamās reklāmas objekta krāsas, neparedzot to par pienākumu, kā arī nenosakot aizliegumu, piemēram, saistošo noteikumu 18. punktā vārdkopu "jābūt vienota stila" aizstājot ar vārdkopu "vēlams ievērot vienotu stilu", kā arī saistošo noteikumu 19. punktā aizstājot vārdkopu "ja tas atbilst" ar vārdkopu "vēlams atbilstoši".

6. Lūdzam precizēt saistošo noteikumu 20. punktu, kurā noteikts, ka reklāmas objektiem viena skata perspektīvā ir jābūt vizuāli saskanīgiem. Šāda prasība ir ne vien subjektīva, ņemot vērā, ka jēdziens "vizuāli saskanīgs" nav definēts, bet arī nepamatoti ierobežo reklāmas devēja tiesības, jo prasa reklāmas devējam rēķināties ar jau izvietotu reklāmu vizuālo noformējumu, kas turklāt var būt atšķirīgs dažādās vietās un mainīgs.

7. Lūdzam, ņemot vērā šā atzinuma 5. punktā pausto viedokli, precizēt vai svītrot saistošo noteikumu 21. punktu daļā, kas noteic, ka, izvietojot reklāmu un reklāmas objektu, jāņem vērā uz ēkas fasādes jau izvietoto reklāmu kompozicionālais risinājums. Vēršam uzmanību, ka attiecībā uz dažādām prasībām par vienotu reklāmas stilu, nosakot, ka, izvietojot jaunu reklāmas objektu, jāievēro uz ēkas fasādes jau izvietoto reklāmu kompozicionālais risinājums, varētu būt samērīgi un pamatoti, ja pašvaldība šādas prasības attiecina uz kādas konkrētas pašvaldības administratīvās teritorijas zonu, pamatojot prasību nepieciešamību konkrētajā zonā. Tādā gadījumā pašvaldībai būtu jāizvērtē šādu prasību nepieciešamība, pamatojot to ar konkrētās zonas arhitektūru vai citām zonas īpašībām, un minēto izvērtējumu jāiekļauj saistošo noteikumu paskaidrojuma rakstā.

8. Lūdzam, ņemot vērā šā atzinuma 5. un 7. punktā pausto viedokli, precizēt vai svītrot saistošo noteikumu 22. punktu.

9. Lūdzam precizēt saistošo noteikumu 23. punktu, ciktāl tajā ir noteikts aizliegums izvietot reklāmu vai reklāmas objektu uz ēkas fasādes, ja ir konstatēta patvaļīga pārbūve vai atjaunošana. Vēršam uzmanību, ka, ja būve ir atzīta par patvaļīgi pārbūvētu vai atjaunotu, tad

pašvaldība par to informē būves īpašnieku, – trešās personas netiek informētas un to rīcībā nav informācijas, ka būve ir klasificēta attiecīgajā statusā. Informāciju par būves klasificēšanu attiecīgajā statusā, kas liedz izvietot reklāmu pie konkrētās ēkas fasādes, reklāmas devējam var sniegt iestāde, kas izsniedz saskaņojumu un kuras rīcībā ir aktuālā informācija par ēkām noteikto statusu, proti, būvvalde.

10. Lūdzam precizēt vai svītrot saistošo noteikumu 26. punktu, kurā ir regulēta reklāmu un reklāmas objektu izvietošana azartspēļu organizēšanas vietās un naktsklubos. No pašreizējās punkta redakcijas nav saprotams, vai aizliegums attiecināms uz ārtelpā ievietotiem reklāmas objektiem vai arī uz iekštelpām. Norādām, ka pašvaldībai, ievērojot Reklāmas likuma un citu normatīvo aktu noteikumus reklāmas jomā, ir tiesības izdot saistošos noteikumus par reklāmas izvietošana publiskās vietās un vietās, kas vērstas pret publisku vietu, bet ne iekštelpās. Tamdēļ lūdzam saistošo noteikumu 26. punktu precizēt, vienlaikus ņemot vērā, ka Azartspēļu un izložu likuma 41. panta piektā daļa jau noteic ierobežojumu reklāmas objektiem azartspēļu un interaktīvo azartspēļu organizēšanas vietās.

11. Lūdzam precizēt saistošo noteikumu 34. punktu, kurā ir noteikta administratīvā atbildība par saistošo noteikumu neievērošanu un soda apmērs. Kā ir norādījusi Tieslietu ministrija savā 2023. gada 1. februāra vēstulē Nr. 1-17/356, kas nosūtīta visām pašvaldībām, no likumības principa izriet, ka normatīvais akts nedrīkst saturēt pārlietu neskaidras tiesību normas. Attiecīgi saistošo noteikumu punktā, kas paredz noteikt administratīvo atbildību, ir jābūt ietvertām skaidrām darbības vai bezdarbības izpausmēm, par kurām personu paredzēts sodīt. Ievērojot minēto, lūdzam saistošo noteikumu 34. punktu izteikt jaunā redakcijā, izvērtējot, vai par visiem saistošo noteikumu 34. punktā norādītajiem punktiem vai apakšpunktiem ir tiesiski paredzēt administratīvo atbildību, kā arī paredzot administratīvo atbildību par katru saistošo noteikumu punktu vai apakšpunktu atsevišķi, nosakot katram pārkāpumam atbilstošu soda apmēru, ņemot vērā pārkāpuma kaitīgumu un bīstamību.

Papildus vēršam uzmanību, ka saskaņā ar Administratīvās atbildības likuma 16. panta trešo daļu minimālais naudas sods fiziskajām un juridiskajām personām ir divas naudas soda vienības. Tamdēļ pašvaldībām, piemērojot naudas sodu, to jāpiemēro no mazākā iespējamā apmēra un saistošajos noteikumos jānosaka maksimālais apmērs atbilstoši Administratīvās atbildības likuma 16. panta septītajai daļai. No juridiskās tehnikas viedokļa naudas soda vienības sankcijā norāda vārdiem, nevis cipariem.

Attiecībā uz šajā atzinumā izteiktajiem iebildumiem lūdzam nodrošināt pašvaldības saistošo noteikumu atbilstību ārējo normatīvo aktu ar augstāku juridisko spēku prasībām, ievērojot ministrijas sniegto atzinumu.

Pašvaldību likuma 47. panta piektā daļa noteic, ka, ja saņemts ministrijas atzinums, kurā pamatots saistošo noteikumu vai to atsevišķu normu prettiesiskums, pašvaldība **precizē** saistošos noteikumus atbilstoši atzinumam un **atkārtoti nosūta tos ministrijai atzinuma sniegšanai** šā panta otrajā daļā noteiktajā kārtībā.

Ja pašvaldības dome **nepiekrīt** ministrijas atzinumam pilnībā vai kādā tā daļā, tad atbilstoši Pašvaldību likuma 47. panta sestajai daļai dome divu mēnešu laikā pēc atzinuma saņemšanas **pieņem lēmumu**, kurā sniedz pamatojumu, kā arī triju darbdienu laikā pēc lēmuma parakstīšanas **nosūta saistošos noteikumus un to paskaidrojuma rakstu ministrijai un izsludināšanai oficiālajā izdevumā** "Latvijas Vēstnesis". Pašvaldība nosūta ministrijai arī minēto domes lēmumu.

Ar cieņu
valsts sekretāra vietniece

I. Oša